

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Nerisori nefrancați nu se primesc. — Manuscrisuri nu se restituie.

INSERATE
se primesc la Administrațiunea în Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena: la N. Dukas Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik.
în Budapesta: la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körtl.).

PREȚUL INSERȚIUNILOR:
o soră garmond pe o colonă 10 bani pentru o publicare. — Publicări mai dese după tarifar și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o soră 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXV.

GAZETA iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 2 f. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se prenumără la toate oficiile poștale din țară și din afară și la d-nii colectorilor.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața Mare, Torțul Inului Nr. 30, orașul I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. — Ca dusul în casă. — Pe un an 24 cor., pe 6 luni 12 cor., pe trei luni 6 corone. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 187.

Brașov, Luni-Marți 27 August (9 Septembrie).

1902.

† Rudolph Virchow.

Vinerea trecută a răposat în Berlin învățatul profesor german, marele medic al timpului mai nou Rudolph Virchow. Spre binele omeniei i-a fost dat acestui ales al providenței să ajungă etatea frumoză de 81 de ani.

Numai c'un an înainte alergase la Berlin reprezentanții ai tuturor statelor culte din lume spre a-l felicita cu ocaziunea aniversării a opt-deceea a zilei nasterii sale și spre a-l sărbători, ca pe un uriaș al științei internaționale.

Renumele lui Virchow este tot așa de mare în Franța, ca și în monarchia noastră, în Engliera, ca și în America, căci pretutindenea a fost cunoscut și admirat acest mare scrutator pe terenul științelor naturale, acest ilustru antropolog, etnolog, archeolog și erou al higienii sociale moderne. În Germania, patria sa natală, Virchow era vestit și ca politician și parlamentar de o elocință rară, concisă, care pe vremile așa dîsului „Kulturkampf“ devenise foarte incomod lui Bismarck, așa că nu odată a avut conflicte cu el. Virchow era un aderent sincer și convins al democratismului și aparținerea partidei progresiste, la a căreia înființare a și contribuit, partidă, cu care Bismarck în acel timp se avea foarte rău.

Un vechi amic personal al lui Virchow dîse înainte cu două zile despre acesta cătră un diarist: „Eu nu voi mai întîlni nici-odată un om atât de minunat, ca acesta. El a fost un bărbat de o curățenie, ca aceea, ce ne-a descris-o Christos; a fost bunătațea însăși. Omul și istoria omeniei au fost studiul său, și el urmărind acest studiu nu numai că a făcut cele mai mari descoperiri științifice, ci a învățat să și simță cu omenii. Nu cunosc un al doilea, căruia umanitatea s'îi fi zăcut atât de mult la inimă, ca lui“.

Nu puțină spaimă cauzase în cercurile împietrite birocratice din Prusia, Virchow prin broșura sa, ce a fost publicat-o la 1848 în calitate de membru al comisunii trimise în Silesia superioară pentru a studia cauzele epidemiei de typhus, care grasa acolo în mare măsură. El dîcea în acea broșură: „de la medicamente n'astept nici un succes, epidemia nu se poate vindeca decât prin reforme sociale și farmacia, din care trebuie să se ia medicamentele se chiamă: „Deplină și nelimitată democrație! Cultură, cu ficele sale: libertate și bunăstare!“

Din cauza principiilor sale democratice Virchow fîu isgonit din Berlin și în anul următor merse ca profesor ordinar la Würzburg, unde a fost activ 7 ani, câștigându-și prin scrierile sale medicale tot mai mare renume. La 1856 fîu rechemat la universitatea din Berlin, unde înființă primul institut patologic, unde începî colecțiunea sa renumită patologică-anatomică și unde proclamă axioma: „Omnis cellula a cellula“, a-

decă fie-care celulă derivă dela o celulă; din nimic nu se pôte niciodată forma viață; nu există o dezvoltare spontană, ci numai una continuativă. Pe acest timp Virchow și-a dezvoltat și știința sa celebră despre patologia celulară.

Ca antropolog și etnolog Virchow a studiat construcțiunea craniului diferitelor popore și a urmărit migrațiunile Germanilor și Slavilor. Ca igienic el a studiat cauzele epidemiilor și le-a aflat în relele sociale, precum miseria, necștiința, murdăria ș. a. Ca remediul el a cerut lumină și aer, nutriție mai bună, locuințe sănătoase. Pe calea acasta deveni sufletul higienii publice moderne, creatorul apăductelor, a nouelor construcții de școle, spitale și canalisări în tota lumea.

Mórtea lui Virchow, care a fost deopotrivă mare, ca medic și ca om, va întîmpina un răsunset dureros în toate țările culte, cari participă viu la doliul Germaniei pentru pierderea acestui fiu glorios al său

Pactul Vineri și Sâmbătă s'au urmat tratările asupra pactului în palatul ministrului-president ungar. Nu s'a isprăvit însă nici de data asta, și a rămas, ca guvernele să trateze săptămîna acasta mai departe asupra diferențelor, cari există încă. Ministrul președinte austriac Koerber a plecat Sâmbătă la Viena, ér Szell s'a dus la Pojun, ca să asiste la deschiderea expoziției economice.

Un diar, care pretinde că e bine orientat spune, că Dr. Koerber nu va fi în stare a face să trecă pactul prin parlament, din cauza opoziției Cehilor. Koerber s'îi fi primit veste, că guvernul ungar nu va accepta un pact octroiat pe baza §-lui 14, din care causă pactul nici nu se va pune la ordinea zilei în desbaterile „Reichsrathului“.

Diarele opoziționale maghiare răspund la acasta prin amenințarea, că partidul independist va face obstrucțiunea cea mai violentă în dietă și că țera n'a văduț încă o opoziție atât de strașnică, cum va fi aceea, care se pregătește în contra pactului. (??)

Modificarea legii electorale. Congregațiunea comitatului Cianad a adresat dietei o petiție privitoare la *modificarea legii electorale*. În petiție se dîce, că actualmente *nu există egalitate de drept* și miile de muncitori sunt despoiați de acest drept cardinal. Aici zace cauza întinderii socialismului în clasa muncitorilor. Petiția arată rînd pe rînd greșelile actualei legi și în fine rógă dieta: a) să facă o nouă arondare a cercurilor electorale; b) să unifice censul; c) să se pretindă cunoșcerea limbii maghiare în scriere și cetire d) să se introducă votarea după comune.

Archiducele Francisc Ferdinand amiral al flotei austro-ungare. Archiducele Francisc Ferdinand a fost numit amiral al flotei. Ordinul imperial prin care acasta numire este adusă la cunoșcinta marinei, reamintesc participarea marinei austro-ungare în acțiunile internaționale din Mediterana și acum în urmă în China,

apoi exprimă deplina recunoștință a împăratului pentru reușita manevrelor combinate ale armatei de uscat și ale marinei.

Unele din foile maghiare își exprimă nemulțumirea față cu acasta numire. Ele regretă, că despre evenimentele, ce se întîmplă la curte nu au scire directă, ci trebuie tot-déuna să-și ia informațiile din isvor vienes. Din acest isvor diarele unguresci mai sunt informate, că prin numirea amintită s'a completat poziția înaltă ce i-s'a dat archiducelui *Francisc Ferdinand* pe lângă Majestatea Sa, și de aici înainte moștenitorul de tron a căpătat o sferă de influență și mai mare în toate direcțiunile, asupra întregii armate.

România și Bulgaria. Guvernul bulgar a adresat guvernului român o a doua notă diplomatică cu privire la școla română din Sofia, care ar refusa de a primi inspecțiunea revisorilor școlari bulgari.

Domnitorul și dieta. „Függ. Magyarországnak“ vorbesce érăși de-a călare la adresa coronei. De rîndul acesta pune în paralel pe Majestatea Sa cu dieta, căci vorbind despre deschiderea solemnă a dietei în Octomvrie a. c. scrie: „Festivitatea acasta va fi extraordinar de strălucită. Se vorbesce, că la serbarea de deschidere va asista și regele, și e corect așa. Nu dieta are să mîrgă la palatul cu stég negru-galben din Buda, ca să-și facă omagiile, ci regele să vină la reprezentanța poporului (!) în casa sfatului națiunei maghiare. Tot-déuna ar fi trebuit să fie așa; dér decă până acum, fie din slugărnicie său din alte cause s'a făcut altfel — ađi a sosit timpul să revenim la calea corectă... Regele maghiar *trebuie* să fie de față la deschiderea dietei. Asta nu pôte fi marinimie, nici grație, nici succes. Regele va da o dovadă de sentimente bune, decă nu va dori ca națiunea să mîrgă la el, ci el va veni la națiune. *Națiunea* — adecă dieta — *este o putere tot așa de considerabilă, ca și regele*“.

Disolvarea comitetului macedonean. Din Sofia se telegraféază, că guvernul bulgar e firm decis să deschidă acțiune publică contra comitetului macedonean pentru uneltiri contra siguranței statului.

Ordinele lui Wlassics.

Ministrul ungaresc de culte și instrucțiune publică n'are astîmpăr. Acum la începutul anului școlar 1902/3 a adresat érăși ordine inspectorilor de școle cu privire la „kisdedov“-uri, școlele primare, școlele de repetiție, controlarea cu rigóre a predării limbii maghiare și visitațiunile școlare. Wlassics și-a adresat ordinul său și autorităților bisericesci și comisuniilor administrative.

În ordinul dat cătră inspectorii de școle ministrul atrage atențiunea acestora, ca activitatea diferitelor catagorii a învățămîntului să fie în nex strîns, adecă activitatea „kisdedov“-urilor, a școlei primare cotidiene și a școlei repetiționale. Atrage în deosebî atențiunea inspectorilor, să aibă de grije, ca nexul amintit să se realizeze nu numai între „kisdedovurile“ și școlele primare de stat, ci și între instituttele, cari nu sunt ale statului. Inspectorii să îngrijescă și de aceea,

ca *instrucțiunea în „kisdedov“-urile nema-ghiare să se aducă în legătură cu introducerea elevilor în limba maghiară, ca limbă a statului*.

Ministrul pretinde, ca obiectele de învățămînt obligătore în școlele primare să se predea împărțite în 6 cursuri anuale și ca la cele 6 cursuri ale școlei primare să se alătore în mod organic cele trei cursuri ale școlei economice de repetiție.

Ordonă mai departe ministrul, organizarea *reuniunilor tinerimei* și accentuează că aceste reuniuni vor forma capacul activității *patriotice maghiare*. El va premia pe învățătorii, cari vor arăta rezultate în direcțiunea acasta.

D-l Wlassics provócă din nou pe inspectorii să pretindă dela toate categoriile de școle cu caracter primar, *predarea limbii maghiare în numărul de ore stabilit prin ordinul său dela 5 Iunie 1902 și învățarea cu succes a limbii maghiare în vorbire și scriere*. Școlele comunale și confesionale ajutate de stat să le viziteze cel puțin odată în an și să se ia proces verbal despre acasta.

Pentru școlele de repetiție va da un plan nou. Și până atunci însă școlele acestea trebuie să fie înființate.

Intr'alt ordin ministrul accentuează că dă o deosebită importanță învățămîntului primar cu 6 cursuri, *lêfă* instrucțiunea primară numai atunci bu-resolva problema, decă copiii obcarî frecvența școla, au trecut prin toate șurile.

În fine ministrul așteptă dela inspectorii să-și pună toate forțele în interesul unei dezvoltări intensive a învățămîntului primar „în direcție patriotică“ (!)

*

Ministrul Wlassics își merge drumul său orbiș înainte. Pe noi Români însă, în momentele de față, ne intereséază mai cu sémă atitudinea, ce vor lua-o în definitiv autoritățile noastre supreme bisericesci față cu acest povoiu de ordonanțe. E cu neputință, după părerea noastră, ca cele două metropolii române, într-o cestiune atât de gravă și vitală pentru biserică, școlă și autonomia lor, să tacă înfundate, său să se acomodeze în tăcere, fără a face nici un pas pentru a-și valida drepturile față cu procederea volnică, nelegală și irațională a ministrului actual.

Și credem firm, că așa va și fi. Pe cât am înțeles atât la Sibiu, cât și la Blăși se va lua poziția hotărîită în fața ordinului ministrului Wlassics.

Adunarea

Societății pentru fond de teatru român în Bistriță.

(Dela raportorul special al „Gaz. Trans.“)

Bistriță, 7 Septembrie 1902.

Astăđi se începe aici adunarea societății pentru fond de teatru român. Despre evenimentele zilei de ieri, vă pot raporta însă următoarele:

Plecarea din Brașov; sosirea la Clușii și Bistrița

Vineri s'era cu trenul personal a.p. plecat din Brașov în societatea d-lui Nic. Petra Petrescu, casierul societății pentru fond de teatru, și d-l Dr. Iosif Blaga, secretarul aceleași societăți. Mai era cu noi și tînărul student Horia P. Petrescu.

După înțelegerea avută dinainte la *gara din Clușiu*, unde sosirăm Sâmbătă dimineață, pe membrii comitetului plecați din Brașov îi aștepta președintele societății d-l Iosif *Vulcan*, care sosise la Clușiu scurt timp înainte de noi, însoțit de alți doi membrii în comitet: d-l Em. *Ungurianu* din Timișoara și d-l V. *Goldiș* din Arad. Spre întâmpinarea comitetului eșiseră la gara din Clușiu d-l protopop Dr. *Elie Dăianu*, d-l V. *Ranta Buticescu*, V. *Podobă* și alții, ale căror nume îmi scapă.

Din Clușiu am plecat după o așteptare de 25 minute cu trenul de pe valea Someșului. Afară de cei amintiți deja, ni-se mai asociaseră și d-l Dr. *Parasca*, medic în Hațeg, cu soția născ. *Penciu*, și tinerul student universitar V. *Moldovanu*. După o călătorie de 5 ore, în care am avut ocaziune a discuta cu d-l *Vulcan* diferite chestiuni mai ales din trecutul societății pentru fond de teatru, am sosit în Bistrița pe la orele 12 și 20 minute.

Primirea la gara din Bistrița.

La gara din Bistrița eșise spre întâmpinarea președintelui și a oșpeților sosiți cu același tren comitetul arangiator apröpe în număr complet, apoi un frumos număr de popor, precum și coriștii și coristele. Dintre cei ce ne-au întâmpinat la gara din Bistrița, mi-am remarcat în fuga condeului pe următorii: D-l protopop gr. cat. din Bistrița și președinte al comitetului arangiator *Gerasim Domide*, protopopul gr. or. din Bistrița *Simeon Monda*, Dr. *Ciula*, capelanul *Ciril Negruț*, preoții I. *Dologa* (B. Tiha) și *Eliseu Dan* (B. Suseni), Mih. *Baciu* preot în Feleac, d-l *Culeanu*, asesor la sedria orfanală cu două dragălașe domnișore, cari purtau la piept, ca și ceilalți membrii arangiatori, o pantlică în colorile roșu-galben. pe care erau tipărite cuvintele: „*Societatea pentru fond de teatru român, Bistrița, 7, 8—IX, 1902*“. Mai departe: domni Dr. *Paul*, avocat și fiscal la comitat, Dr. *Ion*, Dr. *Login*, *Leonida Domide*, T. A. și *Iulian Chitta*, ambii acești din r. vătători în Bistrița, *Aurel Iuga*, Ioan *Jarda*, stud. jur., *Ilie Scurtorbul*, *Béloiu*, *Tonceanu*, etc.

Intre cei sosiți cu trenul mai era, afară de cei amintiți, și d-na *Pop* din herla, apoi d-l *Tincu*, preot într-o comună lângă Gherla, și *Milea* notar în *Tilișca* comit. Sibiiului.

D-l protopop *Domide* în numele comitetului arangiator și al Românilor din Bistrița salută pe d-l președinte prin un frumos discurs, la care d-l *Vulcan* răspunde în câte-va alese cuvinte. Oșpeții sunt conduși apoi în trăsuri la hotelul „*Regele Ungariei*“, unde li-s-au pregătit odă și unde fiind tocmai timpul prânzului, ne-am intrunit cu toții la o masă table d'hôtes.

După amiazi comitetul a ținut ședință, ér noi ceștialalți am vizitat orașul, care ne-a făcut cea mai plăcută impresie cu strădile lui largi și curate.

Séra de cunoștință.

Tot la hotelul „*Regele Ungariei*“ a fost séra de cunoștință, la care am remarcat mulți Năsăudenți, domni și domne, cari sosiseră séra cu trăsurile. În fuga condeului, cu gândul de a reveni, amintesc dintre Năsăudenți pe d-l vicar C. *Deac*, profesorul *Virg. Șotropa*, *Gheție* etc.

S'au pronunțat mai multe toast în-e cari cel dintăi d-l președinte Iosif *Vulcan* pentru Bistrițeni, cari prin pregătirile frumoșe, ce le-au făcut pentru această erbare, au dat o dovadă splendidă despre iragostea, ce o au pentru progresul culturale naționale. Relevéză în fine cu bucurie fortificarea elementului românesc și progresul economic și cultural al acestuia în orașul Bistrița.

D-l protopop S. *Monda* ridică un toast pentru comitet și președintele său, ér d-l *Aurel Iuga*, stud. universitar, salută oșpeții în numele tinerimei universitare.

Luând apoi cuvântul d-l Augustin *Paul* arată însemnătatea sforțărilor Românilor îndreptate într'acolo, ca să-și creeze un teatru, unde prin *cuvântul vorbit* să aibă

scolă pentru cultivarea limbei. Dér tot așa de important factor este și *cuvântul scris* séu tipărit, adecă *pressa*. D-l *Vulcan* înainte de a se face propagandist zelos pentru crearea unei instituții românesce a cuvântului *vorbit*, era deja între protagoniștii cuvântului *scris*. D-sa a cultivat apröpe tóte speciile literaturii frumoșe: romanul, novela, poesia. Cel mai mare folos l'a adus însé ca jurnalist, prin revista sa „*Familia*“. Vorbesce despre importanța *pressa* și despre dificultățile, ce le întâmpină *pressa* la noi Români. Ridică paharul în sănătatea d-lui *Vulcan*, veteranul jurnalist român și — pentru publicul, care sprijinesce *pressa*.

D-l *Eliseu Dan*, preot în B. Suseni, rostesce un frumos și mult aplaudat toast în prosă și versuri, pe cari le-a și cântat, acompaniat de conmeseni. D-l *Dan*, astăzi preot, în tinerețele sale fragede a jucat teatru. În „*Nunta țărănească*“ a făcut pe Moș-Trohin (incă la 1868). Din versurile caracteristice cântate în cursul toastului și potrivite textului, mi-am notat următoarele:

De-ai călca din piatră 'n piatră
Din străin nu-i face tată,
De-ai călca din urmă 'n urmă
Din străin nu-i face mamă.

*

De-ar da Dumneșeu să deie
Cine mi-e dușman să pieie.
Să mi-l bată Dumneșeu
Numai cum oiă dice eu:
De nouă bóle să zacă,
Masle tot mereu să-și facă,
Dintr'una să se ridice
Alte nouă să-l apuce,
Să zacă mereu în pat
Din arat până 'n sárat,
Cin culesul cânepii
Până 'n ruptu cămeșii.
Din culesul giilor (viilor)
Până 'n spartu buților,
Aibă casa cucului
Și hodina vântului.

După d-l *Dan* luă cuvântul d-l profesor Dr. *Iosif Blaga* din Brașov, vorbind despre teatru, ca factorul cel mai important al cultivării simțului estetic. Acest simț estetic este cu deosebire însușirea damelor. Ridică paharul în sănătatea damelor, cari îndemnate de inima lor, de sentimentalitatea lor, au realizat multe lucruri frumoșe și au contribuit în special și pentru realizarea țintei societății noastre. — D-l V. B. *Muntenescu* toastéză pentru d-l *Vulcan*.

D-l *Vulcan* ia cuvântul pentru a doua órá, relevând mulțumirea, ce o simte vędnd, că sforțările lui au fost înțelese și sprijinite de publicul român. Pentru d-sa nu recompensa materială, ci conștienta datoriei împlinite a fost normativ. În tótă viața sa a fost pioner al *idealismului*, și constată cu multă satisfacție, că în rîndurile tinerei generații vede adepți de ai Bărnuților și ai Mureșenilor.

Părintele protopop *Domide* mulțumescce acelor Bistrițeni, cari au contribuit la pregătirile pentru serbarea culturală de astăzi, și acelor cari au venit din afară (Năsăudenți, Someșeni, Bărgăoani, Tirgoveni), ca să-și dea concursul, ér d-l *Vulcan* luând cuvântul încă odată, închină pentru părintele *Domide*.

În sfîrșit octogenarul *Toma Hontilă*, fost subprefect de pe timpul, când esista încă districtul Năsăudului, a ridicat un toast mult aplaudat pentru d-l *Vulcan* și „*Familia*“.

Astfel a decurs séra de cunoștință, fórté animată și fórté instructivă.

Când termin aceste rënduri, clopotul dela frumoșa și spațioșă biserică românescă ne chiemă la sf. liturghie.

După liturghie se va ține prima ședință, nu însé în biserică, cum se anunțase, căci autoritatea a interdiș acésta, ci în sala comitatului.

Despre cele ce vor urma, vë voi răporta.

Rep.

Și adevărul.

Discursul președintelui Iosif Vulcan

la deschiderea adunării generale din Bistrița a Societății pentru crearea unui fond de teatru român, în 7 Septembrie n. 1902.

Domnilor și domnelor!

Décă studiăm artele, vedem, că ele tóte au același scop, d'a reproduce viața. Reproducerea reușescce cu atât mai perfect, cu cât ea ne presintă mai fidel aparința realității. Stăruința principală a artelor trebuie să fie dér observarea și copierea cât mai adevărată a evoluțiilor vieții; prin urmare sufletul conducător al tuturor artelor este adevărul.

Constatând acésta, din capul locului putem să enunțăm concludsiunea, că numai acel product al minții omeneșce este o operă de artă, capabilă a impresiona generațiunea actuală și a susține critica posterității, care represintă adevărul.

Minciuna, pe orî-ce teren, trăescce și se răsfață o di două. apoi, dată de gol, se risipesce și dispare în mijlocul hohotelor; ast-fel și obiectele de artă înțotornate și sulemenite atrag cât-va timp atențiunea lumii curioșe, apoi studiate mai înadins, lipsa de fond real ese la ivélă și admirația trece în dispreț.

Intocmai cum tóte instituțiunile mari omeneșce au legile lor fundamentale și organice, pe cari toți ómenii trebuie să le păzescce, — ast-fel și artele, expresiunea cea mai sublimă a geniului omeneșce, se întemeieză pe anumite legi, de la cari artistul nu se póte abate nici-odată, la cari trebuie să țină neclintit. Aceste legi au drept temelie a lor adevărul.

Adevărul! Éta condensat într'un cuvânt întregul codice al legilor artei.

Acest singur cuvânt ajunge, pentru ca artistul să scie, care e datoria sa, în ce direcțiune are să plece și cum trebuie să muncescce.

Cuvântul acesta cuprinde o indicațiune lămurită, un program bine stabilit, un plan de muncă precis codificat.

Cuvântul acesta e sórele, care îi luminează calea, pământul care îl hrănescce și aerul care îl impresórá în dumneșeescce momente de inspirațiune.

Arta este o schinteie a divinității vecinic adevărate. Ea are menirea d'a aprinde aici pe pământ focul sacru al sentimentului divin, care înalță pe om și-i deschide orizonturi mai largi, unde, lipsit de micile griji, uită par-că ce este, se desfăteză în univers, admiră frumoșele naturi și creațiunile minții omeneșce, se bucură de atâtea minuni necunoscute și se simte fericit, că trăescce.

Menirea artei e minunată. Ea are darul d'a vërsa lumină, d'a răspândi cultură, d'a oferi plăceri intelectuale; d'a ne face să cunoscem mai bine frumosul, să desprețuim uritul; să admirăm ce-i bun și să ne ferim de ce-i rău, să ne închinăm moralei și să ne 'ngrozim de păcat.

De aceea își îndeplinesce misiunea prin diverse forme. Ea instrueză și devesce, clădescce și distruge, laudă și dejenescce, recompenséză și pedepescce, învie și omórá, tot-déuna servind același scop moral, tot-déuna susținénd adevărul.

Artistul, reprezentantul artei, este apostolul propagator al adevărului. Gura, lira, penalul, dalta, mintea și inima, creurul care plămădescce și mâna care îndeplinesce, au să stea vecinic în serviciul adevărului. El nu póte să mintă nici-odată, presinrând drept adevăruri nisce născociri deșuchiate. căci în momentul în care publicul le-ar recunoscce, ar ride de el și l'ar doborî de pe pedestalul de artist.

Poetul, care vré să fie bardul națiunii sale, nu póte să cânte decăt ceea-ce frământă cugetarea poporului său, căci decăt lira lui ar întona nisce sentimente străine sângelui din care se trage, n'ar mai reprezenta sufletul aceluia și neamul său l'ar huidui ca pe un simbriaș plătit.

Autorul dramatic, care și-ar permite a călca în picioare *psychologia* și ne-ar aduce pe scenă caractere nenaturale și ciocniri dramatice imposibile, — ar produce o lucrare fără valóre.

Romancierul, care ne-ar înjgheba un subiect în lipsa de cunoștință a istoriei séu a vieții sociale moderne, care ne-ar zugrăvi figurî istorice cu deprinderi din epoca actuală, care ne-ar înfira în salóne conversația obicinuită în popor: n'ar stérni decăt rîsul nostru.

Pictorul, care ne-ar pofți să-i admiram tabloul a cărui concepțiune e forțată, la care a abusat de colorii séu care n'are aer: de sigur și-ar atrage condamnarea tuturor.

Sculptorul, care din blocul de piétră

ne-ar ciopli nisce figurî și grupe certate cu anatomia, n'ar fi decăt un cărpaciú.

Oratorul, care la tribună, pe catedră și în amvon, vestind evanghelia dreptății și a luminii, ar vrea să îmbete ascultătorii numai cu nisce frase sforăitoare și fără miez, n'ar avé decăt nisce succese vremelnice, după cari lumea desmetecită l'ar desprețui.

Artistul dramatic, care ar 'ngâna cuvintele în loc să vorbescce și el, ca lumea, care ar declama unde nu are decăt să converseze, care ar bălbăi ca papagalul unde ar trebui să fie plin de simțire, care ar striga neconținut: ar provoca fluerături.

Adevărul e sufletul artistului. Fără acesta el nu póte să trăescce. Fără acesta el nu mai este artist.

Numai acela se póte numi artist, care e capabil a ne face impresiunea să-l credem. Și nu credem decăt pe acela, care ne convinge, că presintă adevărul.

Numai acela ne cuprinde inima și mintea; numai acela ne imprimă felul séu de cugetare; numai lui ne închinăm cu devoțiune; numai el póte să ne domnescce sufletul; numai el este artistul nostru.

Căci el tálcesce ceea-ce și noi simțim, plânge ceea-ce ne dóre și cântă ceea ce ne înveselesce, — cugetarea, inima, lumea lui — este și a noastră.

Numai ce-i al nostru ne intereséză, numai bucuriile și durerile nóstre le simțim, numai aceia sunt artiștii noștri, cari au darul și curagiul a-le interpreta, căci numai ei spun adevărul.

În tóte timpurile cultul căruia s'a închinat fruntașii artei, a fost adevărul, căci au sciut, că acesta este o putere dumneșeescce, singura care póte să le imprime vecinicia.

Au unmat vécuri după vécuri și s'au produs nenumerate opere de artă, dar din tóte nu s'au conservat posterității decăt acele, cari au fost inspirate de adevăr, căci numai ele au viața vecinică.

Éta pentru-ce tragediile elene și după mii de ani mai stău încă și astăzi în picioare; éta pentru-ce creațiunile marelui Shakespeare au să trăescce pentru totdéuna.

(Va urma.)

SCIRILE DILEI.

26 August v.

Numérul comunelor după naționalitate. D-l *Balogh* Pal, care a publicat importanta scriere „*Rassele în Ungaria*“, vrénd să dovedescce preponderanța elementului maghiar în Ungaria, publică în „*Bud. Hirrap*“ un articol cu privire la numărul comunelor după *naționalitate*. El spune, că Unguria numără ađi (dimpreună cu Fiume) 16,838,255 locuitori civili, mai mult cu 1,558,586 decăt în 1890. Maghiarii s'ar fi sporit în timp de șecce ani cu 1,230,898. ér celelalte naționalități numai cu 237,668 suflete. Actualmente sunt: *Comune*: maghiare 4749, *române* 2991, slovace 2683, germane 1073, rutene 594, sêrbescce 129, croate 222, de alte limbi 176. Cu totul: 12.612. Elementul maghiar a câștigat față cu elementul român 20, a pierdut 6. Elementul *român* a câștigat 27, a pierdut 21. De la Maghiari a câștigat 6, de la Germani 19, de la Sêrbi 2 comune. În Ardeal a câștigat elementul român între Maghiari 4, între Sași 17; a pierdut în favorul Maghiarilor 11, în favorul Sașilor 1. Față cu 4744 comune maghiare sunt apröpe 8000 comune de altă naționalitate. Și totuși Maghiarii să se fi sporit? Éta o întrebare, căreia numai „*statisticienii*“ maghiari sciu să răspundă.

Dela „Asociațiune.“ Membrii comitetului central al „*Asociațiunii*“ au ținut Vineri în 5 Septembrie n. 1902 o conferență, în care au stabilit timpul plecării lor la adunarea generală, care se va ține în Oravița la 14 și 15 Septemvrie a. c. Membrii comitetului central vor pleca din Sibiu Vineri la 12 Sept. a. c., cu trenul de dimineață, și vor sosi séra la Timișoara. Aici vor sta peste nópte și vor pleca apoi Sâmbătă dimineață, la orele 6 spre Oravița unde vor sosi la orele 11 a. m. sub conducerea presidentului „*Asociațiunii*“ d-l Dr. *Alexandru Mocsonyi*, și însoțit de delegații despărțemintelor, cari vor fi reprezentate la adunarea generală.

Demonstrație în contra unui preot român. Mare turburare printre șovinistii din Bichiș-Ciaba. Primăria de acolo a cerut oficial preotului Victor Popovici să dea estras de botez unui credincios al său, — dér s'el dea în limba maghiară. Preotul, om corect, a dat estrasul în limba română și numele localității în care păstorește l'a scris românește: *Bichiș-Ciaba*. Primăria a refuzat estrasul și a pretins de la preot să-l facă din nou în limba maghiară („limba oficială a statului“) fiindcă „așa cere respectul către legile statului maghiar“. Preotul a răspuns, că numai cu concesiunea autorității bisericești p'ote da un estras de botez în limba maghiară și că nu primesce în privința acésta lecții de la nimenea. În urma acésta — spun foile din Budapesta — locuitorii „patriotici“ din Bichiș-Ciaba s'au revoltat în contra preotului „valah“ și o miie de ómeniadunându-se dinaintea locuinței sale, *i-au spart ferestrele*. Popovici abia s'a putut refugia dinaintea demonstrațiilor. — Par'că am fi pe vremile Curuților.

Isgonirea limbei germane din școlile din Budapesta. Representanța comunală din Budapesta a decis, să elimineze cu desăvârșire din școlile primare ale „capitalei“, limba germană. Decisul acesta a fost înaintat ministrului instrucțiunii publice. — Progres în regres!

Urmărirea unui deputat naționalist. Tribunalul penal din Neutra (Nyitra) a pus sub acuză pe deputatul naționalist slovac I. Valasek pentru *agitatie*. Valasek a înaintat recurs.

Afacerea lui Lyubomir Pavlovič. Se scie, că procuratura din Chichindamare a ridicat, pe motiv de *agitatie*, acuză contra deputatului s'erb Lyubomir Pavlovič. Tribunalul din Chichinda a luat ȳilele acestea în primire *excepțiunile* redactate de ap'ărătorul Tetelini Armin. Ele constat'ă în primul rând, că mărturisirile băeților ascultați în afacere, sunt atât de șovăitoare, încât pe basa lor nu se p'ote ridica acuză. Nic' cei-lalți martori n'au putut aduce date pozitive contra deputatului și e caracteristic, că din numărul mare de public, care se afla pe peronul g'ărei din Chichinda, nic' unul n'a aflat despre pretensele atrocități comise de Pavlovič.

Dece mii de emigranți. În broșura de pe Iulie a publicațiunii „Sztatisztikai Havi Közlemények“ se arată, că în decursul acelei luni au emigrat din Ungaria, 10,000 de persoane. Pentru America s'au dat 3231 pașap'orte, pentru România 3431 — „Statisticianii“ unguri nu spun însă căți percunauți din Galiția au *imigrat* în Ungaria.

Cununii. D-șora Eugenia Mețianu din Z'ernești și d-l Constantin Proca din R'șnov. anunță cununia lor, ce se va celebra Duminecă la 21 Septemvrie n. în biserica Sf. Nicolae din Z'ernești. — Felicitările noastre.

— D-șora Matilda Strimbul și d-l Antoniu Hangea, înv'etător la școala de fețițe din N'ăs'ud, își vor celebra cununia religioasă la 28 Septemvrie st. n. în biserica gr. cat. din S'angeorgiul-român.

Inscrierile la gimnaziul din Blășiș s'au terminat. S'au înscris cu totul, în cele 8 clase gimn., 484 elevi, față cu anul trecut o diferență de 14 în plus. Joi s'a făcut în catedrală invocarea Sp. Sfânt și s'au început prelegerile.

Procese de presă. Foile ungurești aduc seirea, că s'a ȳintat un proces de presă ȳiarului național slovac „Narodnie Noviny“ pentru un articol în care ar fi calomniat oficiul statistic maghiar. — Din Clușiș i-se anunță lui „Bud. Hirlap“. că și „Tribunei“ din Sibiiș i-s'a intentat un proces de presă pentru un articol, în care a combătut ordonanțele lui Wlasics cu privire la maghiarisarea învățământului.

Reforme în Macedonia. „Novoje Vremja“ asigură, că în palatul ambasadei austro-ungare din Constantinopol se ȳin-

ȳilnic consfătuiri între ambasadorii puterilor mari și ministrul de externe turcesc în cestiunea macedonenă. În același timp Sultanul a numit o comisiune, care să plece în Macedonia, spre a aplica reformele.

Tolstoi în România. Marele scriitor Lew Tolstoi va visita pe Regina României la Castelul Peleş, în cursul acestei tomne. El va intra în ț'ără prin punctul Ugheni. Ieșenii vor avé dér cei întâi neașteptata plăcere de a vedé pe unul dintre cei mai talentați și originali scriitori ai secolului care s'a sfirșit și al secolului care s'a început.

Congresul orientaliștilor s'a deschis la 5 l. c. în Hamburg. Sunt reprezentate apr'ope t'ote guvernele și ț'ările din Europa. Congresul a adresat telegrame împ'eratului Wilhelm, regelui Oscar al Suediei și arhiducelui Rajner.

Scufundarea unui vapor în Dunăre. Din Cernovadă se anunță ciocnirea paquebotului unguresc „Ferencz Ioszeff“ cu vaporul român „Radu-Negru“. *Vasul unguresc s'a scufundat*. Pasagerii și echipajul de pe bordul său au fost salvați. Vestea acestui naufragiu a produs în localitate o mare emoțiune.

Esposiția de vite din Orăștie proiectată pe ȳiua de 30 Sept. a. c. n. de „Reun. Econ. din Orăștie“, promite deja de pe acum succes frumos, judecând hotăr'irea crescătorilor de vite a expune cât mai multe și mai frumoșe vite. ȳiua expoziției a fost forțe fericit alesă, în ajunul t'ergului celui mare de vite, fiindcă exponenții și tot-odată v'end'etorii și cumpărătorii vor avé ocaziune a face o revistă asupra unui însemnat număr de vite alese.

Boicotarea Croaților în Serbia. În urma turburărilor anti-s'erbesci din Agram, populația din Belgrad a ȳinut un mare meeting, hotăr'ind să boicoteze pe fie-care Croat.

Meetinguri în Bulgaria. Joi s'era s'au întrunit Macedonenii marcanți din Sofia și au hotăr'it să ȳină meetinguri în t'ote provinciile Bulgariei pentru liberarea lui Tzonceff, vice-președintele comitetului bulgaro-macedonean. — „Neue fr. Presse“ e informat, că Tzonceff voia cu ocazia s'erbărilor de la Šipka, să trimită o bandă mare în Macedonia. Arestarea lui a fost prin urmare pe deplin motivată.

Memoriile lui Dewett. Până în momentul plecării sale în Anglia, generalul Dewett s'a ocupat cu activitate de redactarea memoriilor sale privitoare la r'șboiul anglo-bur. Generalul speră, că aceste memorii vor fi sfirșite peste o lună. De când a început acésta lucrare el s'a sculat în fie-care ȳi la 5 dimineța și a lucrat t'otă ȳiua, neîntrerup'ându-se decât spre a mânca. Aceste memorii sunt scrise în dialectul sud-african și vor fi traduse în diferite limbi europene. Aceste sunt amintirile personale ale autorului din timpul r'șboiului. Beneficiile rezultate din v'end'area acestor memorii, vor fi consacrate fondurilor de ajutoré, pe cari generalii sunt pe cale de a le organiza în folosul Burilor. Generalii Botha, Dewett și Delarey vor redacta mai târ'ziu istoria oficială a r'șboiului din sud-Africea Acésta istorie va cuprinde documente oficiale și va avé aceeași formă ca publicațiunile statului major general al armatei germane. Se crede, că generalul Dewett va fi autorul celei mai mari părți a acesteii ultime opere. Generalul Viljoen se ocupă de asemenea cu scrierea unei cărți asupra r'șboiului.

Seire polițienescă. Se aduce la cunoștință din partea căpitaniei polițienesci din loc, că în comitatul vecin al Făgărașului, pe teritoriul comunei Bran s'a ivit la vite b'ola de gură și unghii. De ore-ce acésta b'olă este forțe contagi'osă, sunt provocați t'otți aceia, pe cari i intereséză, să păzescă strict ordinele legale în privința acésta, și a face cunoscut la oficiu imediat îmbolnăvirea vitelor lor.

Concerte în Brașov.

Concertul-recital al d-lui I. Scărlătescu director musical dela capela română gr. or. din Paris și compositor, — despre care am făcut deja amintire în coloanele f'óiei n'ostre — se va ȳiné în ȳiua de Joi 5 (18) Septemvrie a. c. s'era în sala de Concerte (redută) din Brașov. Valorosului compositor român îi vor da amabilul concurs la acest concert d'omna *Charlotta Leria*, distinsa cântăreță a Curții regale române, și t'ên'urul virtuos în pian d-l *Georges Boscoff* din Paris. D-na Leria și d-l Boscoff vor interpreta în cea mai mare parte compozițiunii proprii ale d-lui Scărlătescu, între cari și o doină admirabilă (poesia de Eminescu) pentru care compositorul a fost cu deosebire lăudat și felicitat de Maj. Sa Regina României cu ocaziunea concertului, ce l'a dat sub augustul patronagiu al Reginei în primăvara anului acestuia la Ateneul din Bucuresci. Intr'un număr următor vom vorbi în special despre aptitudinile concertistilor, publicând pe urmă și programa prea interesantă și mult variată a concertului.

Concertul d-șorei Honigberger, ce s'a dat aici Joia trecută, a întrecut așteptările n'ostre. Cunosceam pe d-ra Honigberger ca o escelentă violinistă din orașul nostru și sciam, că e dusă în străinătate pentru a se perfecționa în acest instrument. Descoperindu-se însă în vocea d'ensei un tesaur mai mare, ea și-a cultivat și perfecționat vocea așa de mult, încât ne-a surprins cu desev'ersire progresul artistic, ce l'a făcut. D-șora Honigberger, care are o voce de un volum forțe mare și de un puternic timbru dramatic, a cântat cu cea mai perfectă modulațiune artistică a vocii și c'o minunată interpretare un program splendid, care făcea să o admirăm tot mai mult punct de punct. Am admirat-o atât în arile gîngășe lirice ale lui Schubert, Lassel etc., cât și în cele înălțătoare dramatice din operele: *Fidelio*, *Hugenoții*, și *Oberon*. Artista își acomodează vocea ei cu multă ușurință dela cel mai fin și ales pianissimo până la splendoria celei mai puternice intonațiuni dramatice, care s'a prezentat în grandioasa Arie „Ocean du Ungeheuer“ din opera „Oberon“. O sală plină, florile multe ce i-s'au dat, și primirea căldurosă, ce i-s'a făcut de cătră publicul orașului său natal, au recompensat pe artistă pentru ostenelele avute în decursul studiilor, dela conservatorul berlines și au încurajat-o pentru cariera frumoșă ce-o așteptă. — e —

D-șora Irena de Brennerberg, cunoscută și distinsa artistă în violină, va da Marți în 16 Septemvrie a. c. un concert cu concursul binevoitor al d'omnei Maria G. Dima și al d-lui dirigent musical R. Lassel. Tin'era artistă a secerat și anul acesta cele mai strălucite succese în străinătate.

„Berliner Lokal-Anzeiger“ vorbind de un concert de sine stătător, ce l'a dat d-șora Brennerberg în Berlin în sala Bechstein, dice că în concertul de violină al 4-lea *D-moll* de Vieuxtemps, artista a desfășurat extraordinara ei abilitate, mai ales în jocul acordic, perfecta ei singuranță și foc în predare, ér în *Adagio religioso (Es-dur)* frumșeta tonului și ad'ncimea sentimentului a captivat pe ascultători în mod neobicinuit. În alte piese mai mici solo de Bach, Fauré, Marsik predarea ei admirabil de gîngășă a secerat aplaușele generale. Fără îndoială, ȳice numita f'óie, între multele violiniste tinere de aȳi, d-șora Brennerberg este cea mai însemnată.

Bilete pentru concert se v'end încep'end de la 9 Septemvrie n. în librăria Hiemesch.

Literatură.

A apărut:

Nr. 5 din *Lucéfărul*, revistă literară, ce apare la 1 și 15 a fie-cărei luni. Prețul unui esemplar 50 bani. Nr. 5 cuprinde: Biserica satului (schiță), de V. E. Moldovan; Pe drumuri (poesie), de Melin; Perspective (Memoriei lui Ioan Mureșanu), de G. Todiciă; La anticar, de Agog; În pădure (poesie), de Horia; Satul meu (Florile), de Tullius; Literatură populară, de Oct. C. Trăslăuanu; De la cei ce nu mai sunt (Scrisori de ale lui A. Pumnul); Cronică; Bibliografie. Ilustrații: A fost odată, și Pe gânduri.

NECROLOG. Subscriși în numele lor și al num'eroșilor consăngenii, cu inima frântă de durere aduc la cunoștință prea dureroșă seire, că mult iubitul fiu, frate

și nepot **Iulian Aldica**, teolog anul al III-lea, după un morb greu, împărtășit cu sfințele sacrameinte ale muribunȳilor, a trecut la cele eterne, Sâmbătă în 6 Sept. a. c. la 11 ore s'era, în anul al 24-lea al etății. R'ămășițele-i păm'ntesci se vor aședa spre odihnă întru sperarea învierii în cimitirul gr. cat. din loc, Luni în 8 Septemvrie la 3 ore după amiază. Fie-i ț'ărina ușoră și memoria binecuv'entată!

Blășiș, în 7 Sept. 1902. Elisa Iozon n. Pop, ca mamă. Valeriu, Emil și Alex. ca frați. Maria Pop măr. G. Grozea, Dr. Alesandru Pop și soția Camila Pop năs. Nistor, ca unchi și mătuși.

ULTIME SCIRI.

Bistriță, 8 Septemvrie. (Telegr. part. a „Gaz. Trans.“) Eri în prima ȳi a adunării Societății pentru fond de teatru român, t'otți membrii s'au întrunit mai întâi la sf. liturghie, unde protopopul *Domide* a ȳinut o predică frumoșă. Ședința I a decurs după program. Fondul a sporit cu 22,000 cor. A urmat banchetul, apoi petrecerea poporală și concertul cu teatru, domnind peste tot însuflețire. Astăȳi s'a ȳinut ședința II. S'a decis, că *statutele societății se nu se schimb*. Adunarea viitoare va fi în Șebeșul-săsesc. Conferențe au ȳinut profesorii P'ecurariu și Dr. Blaga, apoi Dr. V. Branisce. De s'era bal. Incassări s'au făcut 2000 de cor'one. Membri fondatorii s'au înscris (indiscifrabil — Red.); membri pe vieță trei.

Diverse.

Bucătăriile regelui Eduard. O revistă englesă dă interesante am'ănunte asupra bucătăriilor regelui Angliei, care se compun din opt săli vaste, în cari lucrăză un personal de 200 de bucătari, comandați de un șef, care e plătit cu o l'efă de 25.000 de franci pe an. Afară de bucătarul șef, mai sunt alți opt sub-șefi, cari câștigă 8000—20000 de lei pe an.

Regele Eduard, ca și defuncta regină Victoria, este forțe punctual când e vorba de ora mesei. Ori unde ar fi suveranul, la Windsor, la Londra său pe yachtul său, clopotul electric pentru masă sună la 7½ ore, la 10½ ore, la 5, la 8 ore și la 11½ s'era; t'otă lumea trebuie să fie gata la prima lovitură de clopot.

Numai materialul bucătăriilor de la Windsor — crățiți, furculițe, cuțite, farfurii etc. — are o val'ore de vre-o 45 milioane de lei.

Sosiți în Brașov.

Pe ȳiua de 6 Septemvrie 1902.

H. Pomul verde: Homonnai, Cluș; Davilla Brod; Popescu, Bucuresci; Bernthal, Budapesta; Klein, M. Sziget.

H. Bucarest: Manu, Sinaia; Pascu, Bucuresci; Kom'ossy, Weisz, Viena; Dr. Elek, Reva; Berczy, Berger, Lengyel, Delia, Budapesta; Dr. Boeskor, Ciuc-Sereda; Motoc, Făgăraș; Capiian, Rădăuți.

H. Europa: Pascu, Bucuresci; Szikszay, Szobotka Budapesta; Dobretsberger Linz; Bauer Viena; Pușcariu, Bran.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Stabiliment de hydrotherapie

Wällischhof

— stațiunea de tren Brunn—Maria Enzersdorf 30 minute depărtare dela Viena —

arangiament modern, prețuri moderate.

(medicul, folosirea băilor, locuință, proviziunea într'egă 21—32 fl. la săptămână, am'ësurat locuinței).

Cu prospecte și informațiuni detaliate stă la dispoziție direcțiunea stabilimentului și medicii:

Dr. Lazar Popovici, Dr. Marius Șurza, medic consiliar medic dirigent în Wällischhof p. u. Maria-Enzersstrasse Nr. 136. dorf bei Wien.

**Dela „Tipografia A. Mureșianu“
din Brașov,**

se pot procura următoarele cărți:

(La cărțile aici înșirte este a se mai adauge și lângă portul postal arătat, încă 25 bani pentru comandație.)

Taina norocului sau Povestea satului Nemernicenii de Tache Brânduș. Această carte e foarte potrivită pentru poporul nostru și costă 1 cor. (+10 b. p.)

Balade populare de Avram Corcea costă cor. 1.60 plus 10 b. porto. Pentru România 3 lei 20 b.

Banca de școlă de I. Darius, 30 b. plus 10 b. p.)

Disciplina în serviciul educației de I. Darius, 40 b. (plus porto 10 b.)

Ideul învățătorului român de I. Darius, 40 b (plus porto 10 b.)

Tragedia Calvarului de abat. Henry Bolo traducere în românește de membrii soc. de lect. „Inocențiu M. Clain“ din (Blașiu. Prețul 2 cor. pentru România. 3 lei plus 20 b. porto).

Illice dela Pind, poezii macedonene-originale și daco-române de P. Vulcan, cor. 2 (pl. porto 10 b.)

Cartea Sătenului, romanele de Em. Pârdeanu cor. 1 (pl. 5 b. por.)

„In veltore“ romanele și impresii de Vlăduț, cor. 1.25 (porto 10 b.)

„Amicul tinereții“, Anul I. foia de cunoștințe folositore de prof. I. Moisil, legat în păreți tari costă 5 cor. (por. 20 b.)

Dietetica populară, scrisă cu deosebită considerație la modul de viață a țeranului român, de Simeon Stoica, medic pensionat. Conține vreo 25 figuri în text. Se vinde acum în loc de cor. 1.60 cu 1 cor. + 10 b. porto)

Umbre și lumină poezii de Em. Pârdeanu, cor. 2.50 (porto 20 b.)

Cugete și considerații din experiența vieții lui Arghirobarb. Conține 170 de sfaturi înțelepte, scoase din pătania vieții. Prețul 20 b. (cu posta 24 b.)

Pilde și sfaturi pentru popor, de Ioan Pop Reteganul. Cartea conține vreo 24 descrieri cari cuprind diferite învățături pentru trebuințele țeranilor noștri. 50 b (+ 10 b. porto.)

Logodnica contelui Stuart, povestire din viața Românilor bihoreni, de L. Rudow-Suciu. 148 pag. 8°. Prețul. 1 cor (+ 10 b. porto.)

Povestea despre prințul Ahmed al Kamel sau Pribeagul îndrăgostit Tradusă de Dr. T. Prețul 60 b. (+ 6 b. porto.)

Buchetul, culegere de cântări bătrânești și naționale de I. Pop Reteganul. Prețul 50 b. (cu porto 56 b.)

Răsete și zimbete, de T. V. Gheaja, cu 254 de anecdote, păcălituri și povestiri glumețe. Prețul 60 b. (cu posta 70 b.)

125 chinuri de curi strigă feciorii în joc, de I. P. Reteganul. Pr. 24 b. cu porto 30 b.

Nopti de erndă romanele pentru popor, de George Simu. Conține romanele cu tendințe morale. Form. 4° 250 pag. Prețul c. r. 1.20 (cu posta cor. 1.30)

Opăsură, cât cioplite cât pilite și la lume împărțite de I. P. Reteganul. Vreo 60 de poezii glumețe. Pr. 80 b. (+ p. 10 b.)

Schite din Italia de Teodor Bulc, prețul 2 cor. (+ 20 b. porto).

Amintiri din Grecia de Teodor Bulc; prețul cor. 1.20 (plus 10 b. porto).

Poezii populare despre Avram Iancu adunate și publicate de Simeon Fl. Marian Prețul 1 cor. (+ 10 b. porto)

Musa Someșană, poezii populare din jurul Năsăudului, culese de Iuliu Bogarnu, Prețul 50 b. (cu posta 56 b.)

Teoria dramei cu un tratat introductiv despre frumos și arta de prof. Dr. Ioan Blaga. Prețul corone 3.60 (plus 30 b. porto)

„Pe pragul mormântului“ de prof. G. Simu, conține versuri frumoase pentru popor și pentru inteligență. Pr. 50 b (+ 6 b. porto.)

Nu mă uita! Colecțiune de versuri pentru ocazii funebre. Aranjată prin N. F. Neanu. Ediț. IV. Prețul 50 bani. (+ 5 b. p.)

Bocete adică Cântări la morți, adunate de I. Pop Reteganul. Prețul 80 bani (+ 10 b. p.)

Cursul la bursa din Viena.

Din 6 Septembrie n. 1902.

Renta ung. de aur 4%	121.05
Renta de corone ung. 4%	98.15
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%	—
Impr. căil. fer. ung. în argint 4 1/2%	—
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	—
Bonuri rurale ungare 4%	97.65
Bonuri rurale croate-slavone	98.—
Impr. ung. cu premii	204.50
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	163 15
Renta de argint austr.	101.80
Renta de hârtie austr.	101.70
Renta de aur austr.	121.45
Losuri din 1860.	152.25
Acții de-ale Băncii austro-ungară	15 92
Acții de-ale Băncii ung. de credit	739.—
Acții de-ale Băncii austr. de credit	689.50
Napoleondori	19.07
Mărci imperiale germane	117.02 1/2
London vista	239.70
Paris vista	95.15
Rente austr. 4% de corone	100.25
Note italiene	94.60

Cursul pieței Brașov.

Din 8 Septembrie n. 1902.

Bancnot rom. Cump.	18.90	Vend.	18.94
Argint român.	18.80		18.88
Napoleond'ori.	19.04		19.07
Galbeni	11.20		10.30
Ruble Rusești	2.54		—
Mărci germane	117.25		—
Lire turcești	21.40		21.50
Seris fonc. Albina 5%	101.—		102.—

Târgul de rimători din Steinbruch.

Starea rimătorilor a fost la 4 Sept. n. de 45.471 capete, la 3 Septembrie au intrat 957 capete și au ieșit 541 capete, rămânând la 4 Septembrie n. un număr de 45.887 capete.

Se notează marfa ungară: veche grea dela 104—106 fil. tinere grea dela 112—114 fil., de mijloc dela 111—112 fil. ușoară dela 111—112 fil. — Sârbescă: grea 109—112 fil., de mijloc 108—110 fil., ușoară 106—108 fil. kilogramul.

Bursa de București

di 3 Sept. 1902.

Valori	Doz. bătă	Scud. cup.	Cu banii gata
Renta amortisabilă	5%	Apr.-Oct	99.3/4
Impr. 1892	5	Ian.-Iul.	99.—
Impr. din 1893	5		99.—
Impr. 1894 int. 6 mil.	5	Apr.-Oct.	—
Impr. de 32 1/2 mil.	4	Ian.-Iul.	86.1/4
Impr. de 50 mil.	4		86.1/4
Impr. de 274 m. 1890	4		87.1/4
Impr. de 45 m. 1891	4		87.—
Im de 120 mil. 1894	4		87.—
Impr. de 90 mil. 1896	4		88.—
Oblig. de Stat (Conv. rurale)	6	Mar.-Nov.	88.—
Casiei Pensiunilor fr. 300	10		—
comunei București 18-3	5 1/2	Ian.-Iul.	—
„ din 1-84	5	Mar.-Nov.	—
„ din 188-	5	Ian.-Dec.	—
„ din 1890	5	Mar.-Nov.	—
Scrisuri fonciare rurale	5	Ian.-Iul.	99.—
Scris. fonciare rurale din 1880	4		87.3/4
„ urbane București	5		89.—
„ Iași	5		82.—
Oblig. Soc. de basalt artificiali	6		—
V. N.			—
Banca Rom. ult. div. fr. 12.81	50	150 v.	—
Banca Națion. ult. div. 84.—	50	intr. v.	—
Banca agricolă	500	150 v.	2375
Dacia-România ult. div. 85 lei	20	intr. v.	260.—
Naționala de asig. ult. div. lei 43	20		155.—
Soc. bazalt artif. ult. div. lei 30	20		402.—
Soc. rom. de constr. ult. div. 15 l.	250		400.—
Soc. rom. de hârtie ult.	10		—
„Patria“ Soc. de asig. ult. 4 l-1	100		—
Soc. rom. de petrol l em. u. d. 0	200		—
„ „ 2 em. u. d. 0	1000		—
Soc. de fur. militare u. d. 60 l.	300		—
„Bistrița“ soc. p. f. hârtii 50 l.	1000		—
Societ. p. constr. de Tramaxs	200		—
20 franci aur	—		—
Fabricile Unite de gaze.	12		—

Scompturi:

Banca naț. a Rom.	6%	Paris	3 1/2%
Avan-urii pe efecte	7	Petersburg	5%
Banca agricolă	9-10%	Berlin	—
London	3	Belgia	3
Viena	3 1/2	Elveția	3 1/2

Doi școlari și o fetiță se primesc cu întreaga întreținere la
1-3
Julie Gutsch
Schei, Strada Caterinei 30.

Sz. 6868—1902.

tlkv.

Arveresi hirtetmnyi kivonat.

A fogarasi kir. jarasbiróság, mint telekkönyvi hatóság közhirrre teszi hogy „Furnica“ takpénztár végrehajthatónak Meternea Filip Zevedei végrehajtást szenvedő elleni 294 korona — fillér tökekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törv. szék (a fogarasi kir. jarasbiróság) területén fekvő a felső-visti 41. sz. tjkvben foglalt Meternea Rafira, Meternea Mária és végrehajtást szenvedett nevén álló 81. 82 hrsz. egész ingtlnra 384 kor. 6132 hrsz. egész ingtlnra 9 kor.

886, 887	"	"	32	"	6140	"	"	6	"
1245	"	"	7	"	6548, 6549	"	"	8	"
1552/1	"	"	11	"	7178	"	"	42	"
2333	"	"	6	"	7190, 7191	"	"	26	"
2930/1,	"	"	22	"	7869	"	"	7	"
2956, 3060	"	"	6	"	8275	"	"	14	"
3118	"	"	7	"	8386	"	"	1	"
3798, 3869	"	"	20	"	8655	"	"	2	"
4161	"	"	5	"	10303	"	"	6	"
5333	"	"	7	"	10591/1	"	"	16	"
6675	"	"	10	"	10657	"	"	16	"
5898, 5899	"	"	10	"	10701	"	"	72	"

koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendeltek, a C 2 alatt Meternea Zevedei javára bekebelezett élethossziglani haszonélvezeti jog sérelme nélkül, ha az ingatlan 400 koronán vagy azon felül adatkék el, ellen esetben az árverés nyomban hatálytalanná válik s az árverés az élethossziglani haszonélvezeti jogra való tekintett nélkül fog megtartatni és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1902 évi Szeptember hó 22. napján délelőtt 9 órakor Felső-Visten megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10% -át készpénzben, vagy az 1881. LX t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881 november 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában, kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni avagy az 1881. LX t. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított sz. bályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Fogaras, 1902 évi június hó 21-ik napján.

A kir. jarasbiróság, mint tlknyvi hatóság.

655.1—1

Schupiter kir. albiró.

TIPOGRAFIA

A. Mureșianu

Brașov, Târgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provădut cu cele mai bune mijloce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozițiune de a puté esecuta ori-ce comande cu promptitudine și acurateță, precum:

<p>IMPRIMATE ARTISTICE IN AUR, ARGINT SI COLORI.</p> <p>CĂRȚI DE ȘCIINȚĂ, LITERATURĂ ȘI DIDACTICE</p> <p>STATUTE.</p> <p>FOI PERIODICE.</p> <p>BILETE DE VISITĂ DIFERITE FORMATE.</p> <p>PROGRAME ELEGANTE.</p> <p>BILETE DE LOGODNA ȘI DE NUNȚĂ DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.</p> <p>ANUNȚURİ.</p>	<p>REGISTRE ȘI IMPRIMATE pentru tóte speciile de serviciuri.</p> <p>BILANȚURİ.</p> <p><i>Compturi, Adrese, Circulare, Scrisori.</i></p> <p><i>Coverte, in lolă mărimea.</i></p> <p>TARIFE COMERCIALE, INDUSTRIALE, de HOTELURI și RESTAURANTE.</p> <p>PREȚURİ-CURENTE ȘI DIVERSE</p> <p>BILETE DE INMORMENTARI.</p>
--	--

Comandele eventuale se primesc în biuroul tipografiei, Brașov Târgul Inului Nr. 30, etagiul I, cătră stradă. — Prețurile moderate. — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“ cu numărul à 10 fil. se vinde la librăria Nic. I. Ciurcu și la Eremias Nepoții.